

JEG HOLDER AF KULDE

Det er dage som denne, man drømmer om hjemmefra – skyfri himmel og udsigt til Vatnajökul på Island.

I modsætning til derhjemme, går der meget tid med ting på skiturene, som opfylder helt basale behov – og derfor giver god mening og stor selvtilfredsstillelse. Her har vi været på brændeovnsted et par kilometer væk fra hytten, som godt nok havde en brændeovn, men intet brænde. Kort tid efter sidder vi indenfor og røhygger med varm chokolade og boblende madgrøder.

Et lille slot på K... men man skal s...

Hvorfor pine sig selv med frosne tæer i stive skistøvler, når man kan gå rundt i sandaler på en badestrand i Rio? Hvorfor sove i telt i minus 30 grader med hue på, når man har penge til at overnatte på et luksushotel med aircondition i Casablanca? Hvorfor vade rundt i sneen med en tung pulk, når man kan stå varmt på Café Globen med en øl i hånden? Hvorfor dit, og hvorfor dat? Nu gider jeg ikke høre på alle de spørgsmål mere, så her kommer svarene én gang for alle.

TEKST OG FOTO:
GERNER THOMSEN

OG SNE

Hytta. Hytten her står åben for dem, der kommer forbi, have mad og alle fornødenheder med.

Vinterfjeldets nætter kan synes rå og ugæstfrie. Men når først teltet er rejst og den lune sovepose fundet frem, så er der skabt en fantastisk kontrast til landskabet udenfor. Man kan undre sig over, at der ikke skal mere til, men lidt mad og hvile i tæ for vinden er alt der behøves for at få ladet batterierne op til næste dags tæpe. Hvor tit oplever man at være så glad for så lidt derhjemme...?

Når vejrudsigten lover sne og kulde, så er jeg i mit es. Det gør den efterhånden bare meget sjældent her i Danmark, så derfor må jeg søge andre steder hen. Når du læser dette, så er jeg ved at pakke min rygsæk til en tur ud på Jamalhalvøen i Rusland. Et dejligt sne- og frostsikkert sted, hvor man kan være sikker på ikke at få hedeslag på denne årstid.

Kulden kan være en barsk ven, men den har også den dejlige egenskab, at man kan gøre noget ved den – man kan fx tage mere tøj på. Og hvad er det nu lige man kan gøre, når man ligger i bar røv på et hotelværelse i troperne og sveder tran? Ikke en disse, udover at man kan vente på at solen går ned og temperaturen sænker sig i takt med at malaria-befængte myg melder deres ankomst.

Det kan da ikke være tilfældigt, at folk slås mere i varme lande. Varme gør noget ved folk – det gør dem skøre i bolden og får selv det køligste overblik til at koge over.

Nå ja, vil nogen måske sige: "Du er jo ikke den eneste, som elsker at stå på ski". Det er rigtigt, der findes jo alle jer slalom-freaks, som tager til Alperne og sidder på Bierstube hver vinter. Eller alle jer børnefamilier, som tager til Norge og bor i bjælkehytter med sauna. Men det kan jeg ikke bruge til noget. Jeg vil længere ud – dér hvor frosten virkelig slår ind og kan mærkes døgnet rundt, og hvor man må klare sig selv uden afterskiing og friske forsyninger fra den lokale købmand.

Desværre er vi en sjælden race. Jeg kender faktisk kun mig selv og et par stykker mere, som kan se ideen med den slags ture. Men der må da for pokker være flere af jer derude, som er til at overbevise? Jeg skal i det følgende gøre et forsøg på at rydde fordommene af vejen og tænde gnisten hos jer andre.

Mad!

Rimfrosten på teltets inderside drysser ned i hovedet på mig, da min albue ved et uheld rammer teltdugen. Jeg bander indædt, men humøret stiger et par grader, da det går op for mig, at vinden er løjet af i nattens løb. "Nå, mon vejrguderne endelig er med os?" spørger Karsten, som i al sin optimisme allerede ligger

med overkroppen halvt ude i forteltet. Han lyner lidt op, så han kan tage bestik af vejret, men det tager kun et øjeblik, før han er tilbage og kryber længere ned i soveposen. "Det sner tæt og er totalt usigtbart", mumler han, på vej ned i dybet.

Vi befinder os i Sarek Nationalpark i Nordsverige. Ifølge kalenderen er foråret begyndt, så man kan vel tillade sig at stille krav til vejret. Da vi købte billetten, forestillede vi os to uger med perfekt skiføre, blå himmel og bagende højfjeldssol, men sandheden er, at det har været et møgvejr lige fra dag ét.

I begyndelsen var det lige akkurat muligt at bevæge sig fremad, når vi brugte satellitnavigatoren som hjælp. Men guderne skal vide, at det ikke var nogen fornøjelse. Det blæste og var usigtbart, og skiene klampede i den høje temperatur. Tøjet var næsten umuligt at holde tørt. Alligevel lykkedes det at tilbagelægge omkring 50 km, inden stormen for alvor satte ind. Den foreløbige endestation blev bunden af Vistasdalen, hvor vi nu ligger vejrfast på andet døgn.

"Hvorfor gør vi egentlig det her?", spørger jeg selvbebrejdende ud i luften. "Folk tror jo, at det er et eller andet med at vi skal prøve os selv af – at vi er nogle fandens karle som tager på såkaldte overlevelsesture, hvor sult og frostsår er en ære. Og hvor smerte defineres som en svaghed på vej ud af kroppen".

Ordet "overlevelsesture" får min skimakker gennem 15 år til at stikke hovedet op fra soveposens dyb. "Overlevelsesture" fryser han, så frosttågerne fra ånden lægger sig som et tykt røgslør omkring ansigtet. "Ja, gu' fanden skal vi overleve, men vi er da heldigvis ikke sunket så dybt, at vi gør en dyd ud af at forsage alt det søde".

For at sætte trumf på, tænder han op i primussen, fylder gryden med sne og hiver en bakke med seks mazarinkager op af madsækken. Få minutter efter er teltet blevet så varmt, at vi ligger halvt ude af soveposen og guffer kagerne i os. Da vandet koger, blander vi en gryde med dobbeltdosering chokoladepulver, tilsat ekstra sukker og flødepulver.

Billeder fra oven og ned:

Uvejr under opsejling – en god grund til at have telt med, når der er langt mellem hytterne.

Midt i den sibiriske tajga, dukker denne hytte pludselig frem af ingen ting. Da vi først fik gang i brændeovnen, opdagede vi at taget var utæt – men hvem bekymrer sig om den slags småpøtisser, så længe man er indenfor i varmen?

Efter flere dage alene på den sibiriske tundra, støder vi ind i disse venlige folk, som driver en lille købmandshandel. Købmandens kone og hendes søster har længe forberedt en påskefrokost i det fri, og hvad er mere naturligt end at invitere de uventede gæster med? Vi ender med at tilbringe to dage i det gode selskab, hvor den rigelige mad og en mild vind fra syd står i skærende kontrast de foregående dages fysiske anstrengelser på tundraen med lange dagsmarcher og stærk kulde.

Selv de mest primitive jagthytter med utæt tag kan give følelsen af at bo på et slot, når man hele dagen har slæbt en tung pulk og rygsæk henover fjelede. Pandekagerne her ville med garanti give tre Michelin-stjerner, hvis dommerne havde været igennem de samme anstrengelser som os – og hytten stået til rekordsalg i Hammerslag.

Små hytter som denne i Rondane er med til at forsøge tilværelsen efter en lang dag på ski, og det er alle kræfterne værd at grave den ud. Der behøves nemlig kun en knitrrende brændeovn og et par hårde brikse for at komme i den syvende himmel og genopdage glæden ved det, som derhjemme er en selvfølge – at have tag over hovedet.

"Jamen, hvorfor er det så egentlig vi ligger her", prøver jeg igen efter at have slubret lidt af den varme chokolade i mig. "Hvorfor ligger vi ikke foran fjernsynet derhjemme eller står slalom i de sydfranske alper? Jeg tror, det er fordi maden smager bedre heroppe", siger Karsten, mens han synker de sidste klæbrige krummer fra den sjette mazarinkage. "Jeg har fx aldrig smagt en kage så dejlig, som den jeg lige fik - den var simpelt hen himmelsk. Derhjemme ville det blot være en ligegyldig industrifremstillet kage, som ingen ville være interesseret i".

Jeg tygger lidt på Karstens enkle filosofi og må give ham ret i, at maden faktisk smager bedre under disse forhold. Vi husker begge to, hvordan vi på Kolahalvøen sidste vinter fik omdannet et tørt franskbrød, en ussel russisk spegepølse og ét kilo ketchup til et par vidunderlige hotdogs, som ville have fået enhver pølsemand til at rødme.

Det blev sikkert ikke dårligere af, at vi havde løbet 30 km på ski, så maverne skreg af sult, og det var nok også heldigt, at vi havde fundet en hytte med brændeovn, så vi kunne riste det tørre brød. Men alligevel, tingene smager altså bare bedre på disse ture, hvor man bruger sig selv. "Ja, og hvor der ikke er adgang til anden mad, end det man selv har slæbt med i pulken", tilføjer Karsten.

"Men det kan da ikke passe, at vi kun tager herop for at maden skal smage bedre. Det får vi aldrig nogen til at tro på derhjemme", siger jeg. "Næ...det har du nok ret i, men hvad så med den om, at man sover bedre", prøver Karsten, mens han gaber højlydt.

Kontraster på højt niveau

Men jeg har bestemt ikke lyst til at sove lige nu. Jeg vil hellere ud at stå på ski – og jeg ved, at det kan ske, før end vi tror det. Hvor tit har vi ikke oplevet, at vejret klarer op på et splitsekund. Hvis bare vejret ville skifte, så kan vi pakke pulkene og rygsækkene og være af sted på under en time.

Det får mig til at tænke på, at det måske i virkeligheden er kontrasterne på disse ture, som giver mening med galskaben. En vintertur under disse forhold bugner simpelt hen af kontraster i et omfang, som man kun sjældent oplever derhjemme.

Der kan være situationer så sure, at man ikke fatter det, før man står midt i dem: At overvinde den sidste kilometer til hytten, når blodsukkeret er i bund og vablerne værker; at slå telt op i mørke og tæt snefog, når man ikke kan finde hytten og mærker fornemmelsen af følelsesløshed i tæer og fingre snige sig ind; at vågne op i et telt med minus 30 grader, hvor vandet i termoflasken er frosset; at få fyldt bukserne med sne, fordi man ikke kan holde sig til stormen er ovre; at forcere en bakke med tung pulk og bagglid i skiene.

Til gengæld er der også oplevelser så fantastiske, at de ligger hinsides denne verden. Det er netop i disse øjeblikke – hvor alt kører i olie – at man forstår, hvorfor man vender tilbage år efter år. En vindstille dag med blå himmel og glitrende bjergtinder, hvor man kun hører den hvislende lyd fra skiene, der bryder nysneen. Eller den ubeskrivelige følelse af tilfredshed ved at slænge sig mæt på briksen i en jagthytte, mens brændeovnen knitrer hypnotisk og kroppen slapper af i selv de yderste led. Men også glæden ved at komme i læ i teltet, efter at have rejst det i en brandstorm, og føle varmen vende tilbage i kroppen.

Derhjemme har vi gjort en dyd ud af at rense dagligdagen for disse kontraster. Når vejret går amok, så trodser vi det, og går på arbejde som om intet var hændt. Når vi først sidder indenfor i bilen eller

bussen, så er vejret altid det samme. Og hvor tit glædes vi egentlig over at komme indenfor husets fire vægge, frem for at skulle sove i telt endnu en nat?

Det er aldrig spændende, om vi finder hytten derhjemme, om den er åben, eller hvordan den ser ud. Og når vi så endelig kommer indenfor, så det svært at henføre kroppen til samme tilstand af tilfredshed som på briksen i jagthytten, fordi vi dagen igennem har fyldt sukkerdepoterne til bristepunktet.

Nogen vil måske mene, at man ligeså godt kan stå derhjemme og slå hovedet ind i muren, for så bagefter at glæde sig over, når smerten holder op. Uden at have prøvet det sidste, vil jeg dog holde på, at det ikke helt er det samme – skiturene giver simpelt hen kontrastoplevelser på et højere niveau, som er stærkt vanedannende!

Kulde skaber flinke folk

Hvis der er noget som kulde og sne mestrer, så er det at gøre en umulig situation endnu mere umulig – og dermed vække fremmede folks latente hjælpsomhed. En vinter var vi på vej til Kirkenes i Nordnorge og fik den skøre idé at stå af toget i Kiruna. Det mest oplagte ville have været at fortsætte det sidste stykke til Narvik og så tage bussen de næste par dage langs kysten. Men afstandene i Nordskandinavien er enorme, fordi mange af vejene følger fjordene, så vi var i vores visdom kommet frem til, at det nok kunne betale sig at skyde genvej – tværs over de øde vidder i Sverige, Finland og Norge, hvis grænser på det nærmeste flyder sammen heroppe.

Der var dog lige den lille krølle på halen, at bortset fra de første 50 km til den svensk-finske grænseby Karesuando, så findes der ingen offentlige transportmidler på en stor del af denne strækning. Men det kan vel ikke være så svært at tomle, tænkte vi – lige indtil vi stod på landevejen i udkanten af Karesuando med to gigantiske rygsække, to par ski og to lastede pulke hver på størrelse med et par flyttekasser. Solen var på vej ned, og frosten bed allerede i næseborene. "Øh, det her bli'r da ikke helt nemt", sagde jeg til Karsten, efter at have set bagsmækken af kun to biler passere på en halv time.

Vi begyndte at slå kuskeslag og lægge en strategi. Resultatet blev, at Karsten stillede sig om bag en sneskavl sammen

med sin rygsæk, de to pulke og skiene. Endnu en halv time gik, og så var der bid! En undselig Opel Kadett stoppede, og lidt efter sprang Karsten frem fra sneskavlen med pulkene og alt udstyret. Den forbløffede finne så noget fortvivlet på det bjerg af udstyr, som pludselig hobede sig op foran ham. Det lignede sidste læs fra flytningen af Rigsarkivet, og det var tydeligt, at han kom i tvivl om hans nedslidte bil overhovedet kunne kapere så meget.

Mest af alt havde han vel bare lyst til selv at køre videre, og så giv os nummeret på 3x34, men man efterlader ikke folk om vinteren midt på en finsk, øde landevej – og da slet ikke når de lover minus 30 grader om natten. Så den venlige finne fandt et reb frem, der kunne holde styr på pulkene i bagagerummet, og inde i bilen lykkedes det at stoppe to par rygsække og ski ind mellem os selv og alt det andet habengut, som han selv havde med.

Med fjedrene i bund, og pulkene hængende ud af bagsmækken som kontravægt, forcerede vi de øde, finske grusveje hurtigere end egne kunne nå at løfte hovedet. Ved midnatstide nåede vi Kautokeino i Norge. Her skiltes vores veje – finnen skulle til venstre, vi til højre. Bilen voksede flere centimeter, da den blev lettet for al udstyret.

Vi var kun nået halvvejs til Kirkenes, så finnen satte os af ved byens eneste hotel i forvisning om, at vi sikkert ville overnatte indenfor. Men hvorfor skulle vi dog det? 50 meter fra receptionen stod en iglo, bygget af en skoleklasse for nogle uger siden, og den var som skabt til et par trætte rejsende med varme soveposer. Receptionisten var ligeglad – han syntes vist bare det var morsomt, at vi gad kravle ind i en snebunke for at undgå at blive flået af de norske hotelpriser.

Til vores store overraskelse viste det sig, at en skolebus videre nordpå afgik lige udenfor igloen næste morgen kl. 7 – hvor heldig kan man være! Vi drattede omkul og sov hele natten som svin på en mødding. Ikke engang to mobiltelefoner kunne vække os, så det var kun lige akkurat vi nåede at se bagenden af bussen, da vi lettere fortumlede stak hovedet ud af igloen næste morgen. Næste afgang var om et døgn, så vi måtte videre på tommelfingeren, hvilket da også lykkedes til sidst.

Back to basics

Hvis jeg skal fremhæve én enkelt fællesnævner, som får vinterturen til at skille sig ud fra alle mine øvrige rejser, så er det, at dagligdagen ikke forplumres af alle mulige gøremål, der ikke har det fjerneste med livets basale nødvendigheder at gøre. Der går så meget tid med at holde varmen, få noget at spise, flytte sig til næste sted og få tag over hovedet, at man ikke behøver finde på yderligere underholdning.

Det meste af det man beskæftiger sig med har at gøre med situationen her og nu – det er vel nok det tætteste man kommer på at leve i nuet – og det er svært at finde noget, som ikke giver mening eller skal forklares. Her kan man glæde sig 10-dobbelt over at sy hullet i et par bukser, fordi det er de eneste, man har, og fordi der ikke er andre alternativer. Eller man kan fryde sig grænseløst over at improvisere en petroleumslampe med vægen fra et snørebånd, når stearinlysene i jagthytten er sluppet op. Man er fælles om et projekt 24 timer i døgnet, og når tingene lykkes, er det lige til at blive høj af.

Det kan måske lyde morsomt – og I skal da også være hjertelige velkomne til at grine af det. Men jeg står fast: Behold I bare jeres overbefolkede slalombakker og overophedede sandstrande, så længe jeg må få lov at beholde min kulde og sne!

